

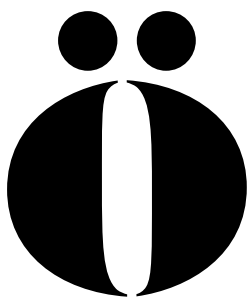
ETT SPEL FÖR LIVET

**"LÄNGS TRÅDSMALA,
GRÄSBEVUXNA VÄGAR I
SOMERSET, DEVON OCH
CORNWALL INLEDER VI
VÅRT SÖKANDE. VI BEGER
OSS UT PÅ VÅR FÄRD MOT
LINKSGOLFENS SJÄL."**

**AV HENRIK LANDAHL
OCH KARL JANLERT**

gonvrån. Jag ser någon snabbt närma sig i vänster ögonvrån.

Plötsligt står han bredvid mig nere i 18:e hålets välkrattade och nytorvade greenbunker. Oklanderligt klädd, tweed och välputsade skor med skinnsula: "What did I tell you to do?". "Did you ask for permission?" "You are suspended lifetime". "You will never play Muirfield again".

Detta var vårt för dagen andra möte med Muirfields sekreterare – lite kyligare än det första för drygt fyra timmar sedan. Vi hade spelat 18:e hålet som en fyrboll – i väntan på 24 japaner – men vi gick ut på ettan som en two ball.

Tre år senare, 2013, är vi tillbaka. Den här gången med två skotska kamrater som förklåde och nya namn – alias. Sekreteraren har för ovanlighetens skull glömt allt utom att det är British Open om åtta veckor och att vi måste gå från vit tee. Ännu en minnesvärd runda avslutas med lunch i den högre skolan. Historik och seder präglar inte bara Muirfield utan de flesta linksbanor – lejonparten från slutet av 1800-talet. En del äldre – andra nyare – kanske till och med moderna.

Marken mellan hav och land. Common land – allmänning. Där vem som helst fick vistas – obrukbar sandjord som betades av får. Där skapades linksbanorna.

Människan har alltid velat utmana

elementen – det perfekta berget, den ultimata vägen. På samma sätt har vår kärlek till havet, turfen, bunkrarna, ruffen, gorsen, siktpinnarna, kullarna och vinden gjort oss till sökare. Vi söker en linksupplevelse, en låg järnfyra som under vinden letar sig mot en dold flagga eller en siktpinne rakt ut mot det skummande havet, något som kan få oss att känna oss som ETT med marken mellan hav och land.

Vi har tagit Donald Steel, vår ciceron i kommande 18 månader, till hjälp och låter nyfiket pekfingeret följa den 550 mil långa kustremsan på kartan i hans bok *Classic golf links of Great Britain and Ireland – 75 klassiska linksbanor*.

En 18 månaders pilgrimsfärd. Vi beger oss ut på vår färd mot linksgolfens själ.

Längs trådsmla, gräsbevuxna vägar i Somerset, Devon och Cornwall inleder vi vårt sökande. Blommande trädgårdar, hagtornshäckar och milslånga stränder. Här söker man även den ultimata vägen – surfing i Cornwall. Precis som många har kopplat samman själen med linksgolf är surfing och själ ETT i denna havsnaturreligion. Man kan likna det vid *flow* – en upplevelse som skapar en stark lyckokänsla och lyfter individen till en högre nivå. Det är det vi söker. På West Cornwall spelar vi i dimman i kanten av en övergiven medeltida kyrkogård – längs St. Ives Bay. Det är stora sanddynor, smalt och

Cruden Bay, skapad av någon med sinne för detaljer.

siktpinnar av gigantiskt format – en krum kärleksfull links. Här vill man vandra i en ljummen solnedgång med en bärbag i läder över axeln och en trofast vän vid sin sida. Vårt letande går även utanför den givna rutten – off pist. I Perranporth hittar vi det perfekta berget med en links satt av Anja Pärsons pappa. Våra solbrända leenden spricker upp när 14 av 18 hål inleds med en siktpinne – vi behöver plötsligt koppel på bollarna. På Bude & North – stadslinks – lägger vi i vinden vårt vita guld i kanten av både väg, strand och supermarket.

Längre upp längs kusten ligger Saunton

**Sanddyner
och genuint
golfintresse är två
grundkomponenter.
Den tredje är
järnvägen.”**

På spåret.

Royal West Norfolk, privat och svåråtkomlig även för Bill Gates.

– med art deco-smycket Saunton Sands från 1937 på höjden ovanför Braunton Burrows. Det var här som Pink Flyod ställde upp alla sjukhussängarna på sitt skivomslag 1987 och även gjorde delar av filmen till *The Wall*. Inspirerade tar vi oss ut på banan där Pennink vann British Amateur 1937 – mellan sandkullarna har tidens arkitekter låtit varje fairway långsamt slingra sig fram. På 15:e hållet möter vi en sökare från en annan värld – Hugh Grant – vi delar plötsligt fairway, hälsningsfras och en obesvarad kärlek till links.

Vårt letande fortsätter. Vi söker svar och kommunicerar med dåtid – Donald Steel besvarar våra frågor

från Chichester och leder oss vidare. Wales ligger framför oss. Vi möts direkt av kunglig glans – Royal Porthcawl som 1909 förärades sin titel av Edward VII. Här är havet granne på varje hål. Den tångdoftande vinden tar obarmhärtigt med sig bollen. I klubbhusets inre delar finns en läderklädd bar dit man söker sig när ljuset lagt sig, för att njuta av malt och diskutera storheten i 2:a och 3:e hållet – kanske något av det bästa och svåraste linkshålen som finns. Vidare mot Wales höjder – Snowdonia – ett Härjedalen i miniatyr. Gömd bakom fjället ligger Borth and Ynyslas. Här prövas vi – och möter vår återkommande mardröm. 2:a hållet – Traeth, 454 yds – trådmalt – havet 15 yards till vänster – landsvägen 15 yds till höger.

För att komma till Royal West Norfolk måste man passera en naturlig vallgrav – tidvattnet. Denna urlinks är på väg att slukas av havet.”

40 år senare.

Norfolks skönaste landmärke.

Eller som det står i banguiden *"Par is considered to be an excellent result on this hole."* Länge ska draken från Borth hemsöka oss i mardrömmen.

Det finns platser där naturliga linkskluster har skapats – sanddyner och ett genuint golfintresse är två grundkomponenter. Den tredje är järnvägen. Liverpool, Crosby and Southport Railway öppnade rälsen 24 juli 1848, med stationer som Formby, Hillside och Birkdale. Klassiska links som lockar med à la carte. Formby bjuder upp till dans redan i sitt klubbhus tillika dormy. Vi stannar över natten, mörkrädda som små barn vaknar vi i givakt till greenklipparens dova muller. Klappar försiktigt den uppstoppade flodhästen och sätter

"Vi bygger ett sandslott".

oss tillrätta med utsikt över Ladies GC för ännu en underbar Full English. Formby har linksvärldens snyggaste logga – en stilistisk gran. Vi botaniserar bland äkta lamullströjor – från den första klippningen av 7 månaders lamm. I garderoben växer högarna av olikfärgade tröjor – alla med en unik logga som tar oss tillbaka till ”den där känslan”. På Hillside kommer linksglädjen över oss med full kraft på 11:e hålet – vi lägger oss i den tjocka ruffen till höger och blir ett med det underbara gräset som vajar som ett hav.

På Hoylake ser vi plötsligt inte var hålen börjar eller slutar – bara en sakta vajande ruff som avbryts av välmanikytrade bunkrar. Lager av grästorv – tänk att det kan vara så vackert. Man vill helst inte vara där i – men det är med glädje man tvingas ta de djupa stegen ner för att begrunda sitt öde – och njuta av dessa skönheter.

Vimmelkantiga söker vi oss mot den gröna ön. Irland. Här finns allt. Ett links-mecka. Tom Coyne gör det ultimata i *A course called Ireland*. Han går runt ön med bärbag och spelar alla linksbanor utmed kusten. Är det så man söker linksens själ? Att långsamt ta sig fram, tid att tänka och ta in varje upplevelse, förändring och ny linksbana. Vi beställer ännu en Guinness, låter fyrklövern fylla oss med andakt – det svarta guldet – The Black Stuff. Tillräckligt matigt som lunch, otillräckligt törstsläckande för att ta en till. På Waterville är det fredag den 13 juli 1974. Liam Higgins har fram till 16:e, par 4 uppför – dogleg vänster med upphöjd green – 386 yards – tvåputt varje green – 16:e blir rundans undantag. ”Liam’s Ace” – han gör HIO och sätter banrekord – 65 slag. Pat Ruddy byggde sin egen links, European. En äkta entusiastlinks. På County Sligo har William Yeats välsignat marken – poetlinks. Alla dessa dialekter och varianter – varje linksupplevelse är unik.

Vår linkssjäl tar försiktigt form. Varje liten nyans bidrar – precis som stenarna som långsamt blir runda i vattenbrynet blir vårt hjärta alltmer likt ett linkshjärta.

I klubbhuset på Royal County Down sitter ett foto från ettans fairway föreställande McIlroy & McDowell när de ger sig ut på en vänskaplig runda med varsin bärbag. Det känns bekant – har vi spelat tillsammans? Kanske suttit ner i något klubbhus med en ale och diskuterat green-bunkern på 5:e hålet?

Öarna mellan Irland och Storbritanniens västra kust har sina egna links – vårt alldagliga behov av lugn och ro. På Isle of Man har man hittat ytterligheterna – TT Race med motorcyklar på stadens gator och links på sanddynorna – ett sökande efter det perfekta åket – att hitta det där tillståndet när man är ett med vägen.

Vi åker norrut, till Skottland. En upplevelse – ”An Experience”. Utsikten från Turnberrys klassiska hotell gör oss fundersamma – kan känslan köpas? Men när vi tillslut, likt Nicklaus och Watson 1977,

Alla dessa dialekter och varianter – varje linksupplevelse är unik. Vår linkssjäl tar försiktigt form. Varje liten nyans bidrar.”

avslutar en magnifik ”duel in the sun” med sänkta långputtar på 17:e och 18:e – lägger vi ödmjukt ögonen på Paddy’s Milestone – vanligen känd som Ailsa Craig – amen. Ytterligare en upplevelse är bunkern på Prestwick’s 17:e hål – Alps – ursprungligen banans 2:a hål. Det var här Tom Morris Jr en gång för alla vann mästarbältet – hade inte detta hänt skulle Mickelson stått på Muirfields 18:e green med ett stort boxningsbälte om midjan – golfens Muhammed Ali. Royal Troon – den tredje British Open-banan på rad – alla intryck kommer farande – vi lägger oss i det inbjudande höga gräset vid parkeringen och låter det sakta vaka oss till sömns. Vi drömmer om en gudomlig links – vårt vita guld förs fram av en osynlig hand mot... DRAKEN... plötsligt är den åter där och vi vaknar med ett ryck av ett kraftfullt FORE! från närliggande tee.

På ön Arran finns Brodick Castle – förebilden till slottet i Tintins äventyr *Den svarta ön* från 1938. Om Kapten Haddock hade spelat golf skulle han givetvis ha gjort det på Shiskine – och självklart var hans favorithål – Crow’s Nest – ett hål tillägnat en ikonisk seriefigur. Från Arran till Kintyre. Vi hör Van Morrison svagt i vinden – ”No guru, no method, no teacher”. Färjan tar oss över sundet till denna sagolika halvö – finner vi äntligen det vi söker? David McLay Kidd älskar marken mellan hav och land. Liket en modern Tom Morris har han låtit naturen skapa en inkarnation av flera hundra års linksarv. Ännu en naturlig pusselbit på vår väg mot förståelse. Machrihanish Dunes – en modern links att vallfärda till i sökandet efter vårt ursprung. Vi låter 18:e tee:s nedgrävda riktningsspil visa vägen mot Skotska höglandet.

I slottet där Madonna gifte sig, Skibo Castle, finns en orgel – varje morgon serveras frukost under dess ackompan-

jemang av en kiltklädd skotte. Klanen MacArthurs tartan är mörkgrön, ljusgrön med smala gula ränder – green, fairway och gorse. Traktens store son är Donald Ross. Idag vallfärdar amerikaner för att se var mannen som skapade kronjuvelen – Pinehurst No2 – fick sin inspiration från. I Dornoch brände man den sista häxan, Janet Horne, 1727 – vad visste hon om links som inte vi vet? Var det därför Donald Ross åkte västerut? Royal Dornoch är en trollbindande upplevelse – med ”Foxy” som höjdpunkt – 440 yds – s-formad fairway – inga bunkrar – en ensam upphöjd green – magiskt.

Vi vänder söderut. Mot Aberdeens. På Cruden Bay är vi helt ensamma. Kraftigt regn. Mörkgrönt landskap. Nordsjön tar tag

Även Donald Ross trivdes på Royal Dornoch i Inverness, Skottland.

i oss. En "rugged" links med självförtroende och karaktär. Hål 14 – Whins – med äkta badkarsgreen – sann linksglädje!

Ensamma med våra tankar kring marken mellan hav och land fortsätter vi söderut till St Andrews. Är det i detta lärosäte vi ska få reda på sanningen – bli upplysta. Historiens vingslag finns där – men vi känner oss som turister på sälsafari. Lämna oss ensamma med Hell's bunker! Låt oss stå och begrunda dessa dubbelgreener i fred! Vår frustration sitter som ett pistolskott i väggen på Old Course Hotel – ridå. Besvikna, ledsna och rådvilla kör vi sakta förbi resterna av katedralen – ett monument över vår raserade förhoppning på att i denna heliga

gral bli ett med marken mellan land och hav. Vi finner tröst. Lundin & Leven – tvillinglinks – som har fått skiljas åt med en låg förrädisk stenmur. En slingrande bäck som likt ormen i paradiset lockar till sig vårt vita guld. Vi ler åter och låter havet slicka våra sår – åter mogna att söka vidare. Kazimir Malevich sökte 1918 sanningen inom måleriet – till slut fann han den – *White on White* – vitt på vit bakgrund. Till slut kommer även vi att finna det vi letar efter. Från North Berwicks brända fairway ser vi Bass Rock i horisonten – denna klippformation som även inrymde ett fängelse på 1400-talet, då James I låste in fler av sina fiender på ön. Idag är den befolkad av *Morus Bassanus* – havssulan – en pelikanfågel med vingspann upp till en meter. Vi låter historiens

Om Kapten Haddock hade spelat golf skulle han givetvis gjort det på Shiskane – och självklart vore hans favorithål Crow's nest."

Vi lägger oss i den tjocka ruffen till höger och blir ett med det underbara gräset som vajar som ett hav.

Royal County Down i Nordirland,
alltid med på listorna när världens
bästa golfbana ska utses. Även
med på Links 75-listan.

En siktpinne snart i Henrik Landahls hem?

Hela vägen ner till King's Lynn funderar vi på hur vi under denna långa resa har förändrats.”

vingslag sjunka in och tar oss över muren på – ”The Pit” – eller som texten lyder i banguiden – *”Don't argue with the wall – it's older than you”* – så sant.

Även Dunbar har en mur – bakom denna finns Narnia – på andra sidan en gudomlig links – var detta det hemliga budskapet i *Min morbror trollkarlen?* När vi till slut återvänder innanför muren känner vi oss annorlunda – mer hela.

Hela vägen ner till King's Lynn funderar vi på hur vi under denna långa resa har förändrats. Från renodlade golfare till långtande sökare – på långsam upptäcktsfärd efter ännu en gräsbevuxen sandkulle, formad av hundratals års vind och vatten. Precis som landskapet vi åker igenom har förändrats genom århundraden – idag industrier – igår jordbruk.

Naturens element blir alltmer påtagliga när vi anländer till Brancaster. För att komma till Royal West Norfolk måste man passera en naturlig vallgrav – tidvattnet. Denna urlinks, med sin järngrind som ingång – där alla medlemmar som stupade i första och andra världskrigens hedras – är på väg att slukas av havet. Innan 2020 tror man att hela banan är borta för gott. För varje slag vi slår inser vi att det kanske är vårt sista på denna linksö. En links som denna måste hanteras med vördnad – vi drömmer om att svinga med japanska svärd från Miura – tillverkade av hantverkare – precis som de medlemmar som från början spelade på detta common land – ”An artisan club”.

Medan vi åter vår Gammon Steak with cut chips går tankarna åter till 1974 – men den här gången till Hunstanton GC. Robert

Carne Golf Links, Belmullet.

Taylor glömmer aldrig regionens årliga foursome-mästerskap. 16:e hålet – par 3, 159 yards – kräver en egen berättelse. På in-speldagen gör han HIO med en järnnetta på 16:e. Första tävlingsdagen gör han HIO på 16:e med en järnsexa. Andra tävlingsdagen gör han återigen HIO på 16:e med järnsexa.

På väg till kanalöarna läser vi i vår iver att hitta en ledtråd ännu en golfbok. Den handlar om US Open 1913 – och givetvis finns Harry Vardon med i berättelsen. En tredjedel av det beryktade ”Great Triumvirate” och sexfaldig vinnare av British Open. 1913 vann inte Vardon utan amatören Francis Quimet.

När man 1920 spelade British Open på Royal Cinque Port var inte proffs välkomna i klubbhuset – Walter Hagen demonstrerade genom att parkera sin hyrda Pierce-Arrow med chaufför utanför – i den bytte han om och beställde mat och dryck som bars ut. Det han däremot missade var de fantastiska duschar som inryms i omklädningsrummet – stora som ett privat badrum med en spridare stor som ett runt tefat.

På Royal St Georges – Sankt Göran och Draken, ett skyddshelgon som anropas vid behov av mod och tapperhet – tas vi emot med varm hand.

Harmoniska med en varm känsla av orörd links tar vi oss lugnt ut på den näst sista upplevelsen på vår pilgrimsfärd. Bitvis har vi blivit ett med turfen, gorsen, siktpinnarna och havet. Våra kläder doftar tweed. Vi räknar aldrig slag. En ale och chesterfield är lika viktiga som en välmanikyrad bunker. Kärleken till marken mellan land och hav är stor. När vi slutligen når Rye känner vi oss som hemma. Efter snabba 18 hål – two ball – slips och kavaj – sätter vi oss tillrätta i Darwin Room. I hörnet står Charles fätölj – evolutionens fader. Likt hans banbrytande upptäckt har också vi utvecklats på denna omvälvande resa runt Storbritanniens kust – en resa i tid och rum med linksgolf som den röda tråden. Innan vi sätter oss till bords med övriga medlemmar för en avslutande lunch inser vi att kärleken är besvarad. **Ⓞ**

Kärt barn med många namn

URLINKS

Karakteriseras av krumma hål, kanske till och med lite minigolfaktiga – med fördel dolda par3 – ett klubbhus av modell äldre, gärna djur, får eller hästar, på banan samt en mycket starkt böljande fairway. Helt enkelt en orörd linksbana från 1800 talet. Väldigt mycket linkshjärta.

Exempel – Prestwick och Royal North Devon.

Royal Birkdale – British Opoen-links.

STADSLINKS

En linksbana som tar sin start i staden och sedan följer denna hela vägen runt. Gärna med ett nytt köpcentrum som granne och självklart med korsande stigar/upptrampade vägar där ortsbefolkningen helt oberörda tar sig från den ena sidan av staden till den andra – helt utan tanke på att de korsar en linksbana.

Exempel – Bude and North.

Borth Ynyslas. – rugged links.

CLIFFLINKS

En del linksbanor hänger på kanten av en hög avsats innan havet nås. I detta glapp mellan turf och strand finns glappet i linksens definition – men det är självklart turfens beskaffenhet som avgör detta och inte höjden över havet. Exempel – Pennard och Sheringham.

Shiskine – urlinks.

BRITISH OPEN-LINKS

En British Open-bana som karakteriseras av att den genomgår en metamorfos – på vintern och våren ser den ut som alla andra linksbanor – men när det väl gäller mognar den snabbt och låter sig formas till ett manikyrerat monster som är lika läckert som skäckinjagande – bunkrar, turf och greener är i en egen linksdivison.

Exempel – Hoylake och Royal St Georges.

INDUSTRILINKS

Från början fanns det bara mark mellan hav och land – sedan fanns där en links – och sedermera en fabrik och kanske ett kärnkraftverk. Några gamla klassiska linksbanor är numera granne med en stor skorsten eller taggtråd.

Exempel – Seascale och Seaton Carew.

AMERICAN LINKS

Med hjälp av modern teknik har en platt åker fått ett utseende som om det varit sanddynor där i tid och evighet – vackert men konstgjort – ofta extremt bra.

Exempel – Kingsbarns och Trump International.

KLASSISK LINKS

En klassiker innehåller alla elementen – turf, hav, gorse, torvad bunker, siktpinnar och ett varmt klubbhus med tweedkänsla.

Exempel – Burnham & Berrow och Nairn.

RUGGED LINKS

Likt en glad oborstad hund som man bara älskar för att den visar dig sin otvungna kärlek finns det linksbanor som kanske har sett sina bästa dagar men som är charmiga i kubik.

Exempel – Montrose och Perranporth.

GALOPPLINKS

Att dela på ytor för gemensamma aktiviteter har alltid varit ett vinnande koncept – kanske en *country*, *cricket* eller *galopp club* som även hade golfspelare medlemmar – förr ganska vanligt – idag en lustig företeelse.

Exempel – Great Yarmouth.